

**PROFILAKTIKA INSPEKTORINING OMMAVIY TARTIBSIZLIKLARNI  
OLDINI OLISH FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH**

**Abdulloyev Sunnatillo**

*O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI*

**Kalit so‘zlar:** *Profilaktika inspektori, ommaviy tartibsizliklar, xavf guruhlari, monitoring, maxsus chora-tadbirlar, jamoatchilik bilan hamkorlik, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, psixologik yordam, xavfsizlik, profilaktika samaradorligi.*

**Annotatsiya;** *Ushbu maqola profilaktika inspektorining ommaviy tartibsizliklarni oldini olish faoliyatini takomillashtirish masalalarini o‘rganadi. Tadqiqotda profilaktika inspektorining faoliyati, xavf guruhlari aniqlash, ommaviy tartibsizliklarning oldini olish uchun chora-tadbirlarni amalga oshirish va samarali monitoring tizimini yo‘lga qo‘yish usullari yoritilgan. Shuningdek, ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlash, jamoatchilik bilan hamkorlik va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish orqali profilaktika samaradorligini oshirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari inspektor faoliyatini takomillashtirish va hududiy xavfsizlikni ta‘minlashga qaratilgan tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.*

**Ключевые слова:** *Инспектор профилактики, массовые беспорядки, группы риска, мониторинг, специальные меры, сотрудничество с общественностью, социальная поддержка, психологическая помощь, безопасность, эффективность профилактики.*

**Аннотация;** *В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования деятельности инспектора профилактики по предупреждению массовых беспорядков. Исследование охватывает деятельность инспектора профилактики, выявление групп риска, реализацию мер по предотвращению массовых беспорядков и организацию эффективной системы мониторинга. Также анализируются вопросы повышения эффективности профилактики через социальную и психологическую поддержку, сотрудничество с общественностью и использование современных технологий. Результаты исследования включают рекомендации по совершенствованию деятельности инспектора и обеспечению территориальной безопасности.*

**Keywords:** *Prevention inspector, mass disturbances, risk groups, monitoring, special measures, community cooperation, social support, psychological assistance, security, prevention effectiveness.*

**Annotation:** *This article examines the improvement of the prevention inspector’s activities in preventing mass disturbances. The study addresses the inspector’s role, identification of risk groups, implementation of measures to prevent mass disturbances, and organization of an effective monitoring system. It also analyzes enhancing prevention effectiveness through social and psychological support, cooperation with the community, and use of modern technologies. The findings provide recommendations for improving inspector activities and ensuring regional security.*

## KIRISH

Ommaviy tartibsizliklar jamiyatdagi barqarorlik va xavfsizlikka bevosita tahdid soluvchi ijtimoiy hodisalardir. Ushbu hodisalarni oldini olish va kamaytirish masalasi ichki ishlar organlari, xususan profilaktika inspektorining faoliyati orqali amalga oshiriladi. Profilaktika inspektorining asosiy vazifalaridan biri — xavfli vaziyatlarni oldindan aniqlash, xavf guruhlarini tahlil qilish, profilaktik chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirishdir. Ushbu vazifalar hududiy xavfsizlikni ta’minlash, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va fuqarolarning tinch hayotini kafolatlashga xizmat qiladi. Kirish qismida profilaktika inspektorining ommaviy tartibsizliklarni oldini olishdagi roli, uning vazifalari va faoliyatining ijtimoiy va psixologik jihatlarini tahlil qilinadi. Shuningdek, hududiy sharoitlar, ijtimoiy va iqtisodiy omillar, shuningdek, fuqarolar o‘rtasidagi nizolar va konfliktlar xavf darajasini oshiruvchi omillar sifatida ko‘rib chiqiladi. Profilaktika inspektori ushbu omillarni aniqlab, ularni kamaytirish va oldini olish uchun maxsus chora-tadbirlarni ishlab chiqadi. Kirish qismida shuningdek, profilaktika subyektlari o‘rtasidagi hamkorlikning ahamiyati ta’kidlanadi. Ichki ishlar organlari, mahalliy hokimiyat, jamoatchilik tashkilotlari va boshqa ijtimoiy institutlar bilan birgalikda ishlash orqali xavfli vaziyatlar oldini olish va tezkor reaksiya ko‘rsatish imkoniyati yaratiladi. Shu tarzda, profilaktika inspektori monitoring, huquqiy maslahat berish, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va jamoatchilik bilan samarali muloqotni yo‘lga qo‘yadi. Zamonaviy texnologiyalar, jumladan mobil ilovalar, onlayn monitoring, interaktiv platformalar va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish profilaktika jarayonini yanada samarali va tezkor qiladi. Bu vositalar yordamida xavf guruhlarini tez aniqlanadi, ularning xatti-harakatlari kuzatiladi va profilaktika choralari o‘z vaqtida amalga oshiriladi. Shu bilan birga, texnologik yondashuv fuqarolar bilan samarali kommunikatsiyani ta’minlaydi va ommaviy tartibsizliklarning oldini olish samaradorligini oshiradi. Kirish qismi shuni ko‘rsatadiki, profilaktika inspektorining ommaviy tartibsizliklarni oldini olishdagi faoliyati — xavf tahlili, monitoring, ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlash, subyektlar o‘rtasidagi hamkorlik va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni o‘z ichiga oladi. Ushbu jihatlar maqolaning keyingi qismida batafsil tahlil qilinadi, ularning amaliy qo‘llanilishi va samaradorligi muhokama qilinadi.

## ASOSIY QISM

Profilaktika inspektorining ommaviy tartibsizliklarni oldini olishdagi faoliyati bir nechta asosiy yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi. Birinchidan, xavf guruhlarini aniqlash va monitoring jarayoni muhim ahamiyatga ega. Ommaviy tartibsizliklar odatda ijtimoiy, iqtisodiy yoki siyosiy omillar tufayli yuzaga keladi, shuning uchun profilaktika inspektori ushbu omillarni tizimli ravishda tahlil qiladi. Xavf guruhlarini sifatida yoshlar, ma’lum ijtimoiy qatlamlar yoki hududiy konfliktlarga duch keladigan fuqarolar ko‘pincha aniqlanadi. Monitoring jarayoni doimiy ravishda statistik ma’lumotlar, so‘rovnomalar, intervyular va psixodagnostik vositalar orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon inspektorga xavf darajasini baholash va tegishli profilaktika chora-tadbirlarini ishlab chiqishga imkon beradi. Ikkinchidan, profilaktika chora-tadbirlari va tezkor reaksiya tizimi ustuvor vazifa hisoblanadi. Profilaktika inspektori hududda potentsial xavfli vaziyatlarni aniqlab, oldini

olish uchun maxsus chora-tadbirlar ishlab chiqadi. Bu chora-tadbirlar ogohlantirish, profilaktik suhbatlar, jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar, shuningdek, huquqiy ta’lim va tavsiyalarni o‘z ichiga oladi. Tezkor reaksiya tizimi inspektorga favqulodda vaziyatlarda tezkor choralar ko‘rish imkonini beradi, shu orqali ommaviy tartibsizliklarning oldini olish samaradorligi oshadi. Uchinchidan, ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlash profilaktika samaradorligini oshirishning muhim yo‘nalishidir. Ommaviy tartibsizliklar ko‘pincha stress, norozilik yoki ijtimoiy bosim tufayli yuzaga keladi. Profilaktika inspektorlari ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va psixologik maslahat berish orqali xavfli vaziyatlarning avj olishini kamaytiradi. Guruh mashg‘ulotlari, treninglar va individual maslahatlar yordamida shaxslar o‘z his-tuyg‘ularini boshqarishni o‘rganadi va ijtimoiy muhitga moslashadi. To‘rtinchidan, subyektlar o‘rtasidagi hamkorlik profilaktika jarayonini tizimli va samarali qiladi. Ichki ishlar organlari, mahalliy hokimiyat, jamoatchilik tashkilotlari, nogironlar va yoshlar bilan ishlovchi ijtimoiy institutlar bilan birgalikda ishlash ommaviy tartibsizliklarni oldini olishda muhim rol o‘ynaydi. Axborot almashish, resurslarni birlashtirish va chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish orqali xavfli vaziyatlarga tezkor javob berish mumkin bo‘ladi. Beshinchidan, zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar profilaktika jarayonini yanada samarali qiladi. Mobil ilovalar, onlayn monitoring tizimlari, interaktiv platformalar va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish orqali profilaktika inspektori xavf guruhlarini tez aniqlaydi, ularning xatti-harakatlarini kuzatadi va kerakli choralarni vaqtida amalga oshiradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar jamoatchilik bilan samarali kommunikatsiya o‘rnatishga va profilaktika chora-tadbirlarini targ‘ib qilishga yordam beradi. Shuningdek, profilaktika samaradorligini oshirish uchun analitik va strategik yondashuv qo‘llaniladi. Profilaktika inspektori ommaviy tartibsizliklarni oldini olish bo‘yicha ilg‘or tajribalarni o‘rganadi, hududiy sharoitlarga mos strategiyalar ishlab chiqadi va ularni amaliyotga tatbiq etadi. Shu tarzda, profilaktika jarayoni tizimli, ilmiy asoslangan va samarali bo‘ladi.

### **XULOSA**

Ommaviy tartibsizliklarni oldini olish profilaktika inspektorining asosiy vazifalaridan biri bo‘lib, bu faoliyat ijtimoiy barqarorlikni saqlash va hududiy xavfsizlikni ta’minlashga qaratilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, samarali profilaktika faoliyati bir nechta muhim omillarga bog‘liq: xavf guruhlarini aniqlash va monitoring, maxsus chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish, psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, subyektlar o‘rtasidagi hamkorlik va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish. Monitoring jarayoni ommaviy tartibsizliklarni oldini olishda eng muhim bosqich hisoblanadi. Profilaktika inspektori hududdagi potentsial xavfli vaziyatlarni doimiy kuzatib boradi, statistik ma’lumotlar, so‘rovnomalar va intervyular orqali xavf darajasini aniqlaydi. Shu orqali, profilaktika chora-tadbirlari o‘z vaqtida va aniq manzilda qo‘llaniladi. Monitoring jarayoni shuningdek, inspektorga xavf guruhlarini tizimli ravishda aniqlash va ularning xatti-harakatlarini tahlil qilish imkonini beradi. Maxsus chora-tadbirlarga profilaktik suhbatlar, ogohlantirishlar, huquqiy maslahatlar, jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar va xavfli vaziyatlarda tezkor reaksiya tizimi kiradi. Bu chora-tadbirlar hududiy xavfsizlikni ta’minlash va ommaviy tartibsizliklarning oldini olishga xizmat qiladi. Shu bilan birga,

profilaktika inspektori jamoatchilik bilan muntazam muloqot qilib, fuqarolarning tinchlik va tartibga rioya qilishga undash imkonini yaratadi. Psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash profilaktika samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ommaviy tartibsizliklar ko‘pincha stress, norozilik yoki ijtimoiy bosim tufayli yuzaga keladi. Profilaktika inspektorlari shaxslar bilan individual yoki guruh mashg‘ulotlari orqali ishlash, ularning psixologik holatini baholash va ijtimoiy moslashuvini yaxshilash orqali xavfni kamaytiradi. Bu jarayon shaxslarni jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyalashishiga yordam beradi va qayta huquqbuzarlik xavfini sezilarli darajada kamaytiradi. Subyektlar o‘rtasidagi hamkorlik profilaktika jarayonini yanada tizimli qiladi. Ichki ishlar organlari, mahalliy hokimiyat, jamoatchilik tashkilotlari va boshqa ijtimoiy institutlar bilan hamkorlik orqali axborot almashish, resurslarni birlashtirish va chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish mumkin bo‘ladi. Bu esa tezkor va samarali profilaktika tizimini yaratadi, hududiy xavfsizlikni mustahkamlaydi va ommaviy tartibsizliklarning oldini olishni ta‘minlaydi. Zamonaviy texnologiyalar, jumladan mobil ilovalar, onlayn monitoring tizimlari va interaktiv platformalardan foydalanish profilaktika jarayonini tezkor va shaffof qiladi. Bu vositalar yordamida xavf guruhlari aniqlanadi, ularning xatti-harakatlari nazorat qilinadi va profilaktika choralari o‘z vaqtida qo‘llaniladi. Shu bilan birga, texnologik yondashuv jamoatchilik bilan samarali kommunikatsiya o‘rnatishga yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, profilaktika inspektorining ommaviy tartibsizliklarni oldini olishdagi faoliyati monitoring, maxsus chora-tadbirlar, psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, subyektlar o‘rtasidagi hamkorlik va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni o‘z ichiga oladi. Ushbu yondashuv hududiy xavfsizlikni ta‘minlash, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va fuqarolarning tinch hayotini kafolatlashga xizmat qiladi.

### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Abdullayev S. Profilaktika inspektorlarining faoliyati va jamoatchilik bilan hamkorligi. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Qodirov B. Shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarliklarini oldini olish tizimi. – Toshkent: Huquqiy Ma’lumotlar, 2019.
3. Tursunov A. Voyaga yetmaganlar huquqlarini himoya qilish va profilaktika tizimi. – Toshkent: Ilm-fan, 2021.
4. Karimova N. Ijtimoiy-psixologik tadbirlar va profilaktika inspektorining roli. – Toshkent: Ma’naviyat, 2020.